Suomen ACC:n lausunto liittyen Ehjänä syntynyt -kansalaisaloitteeseen

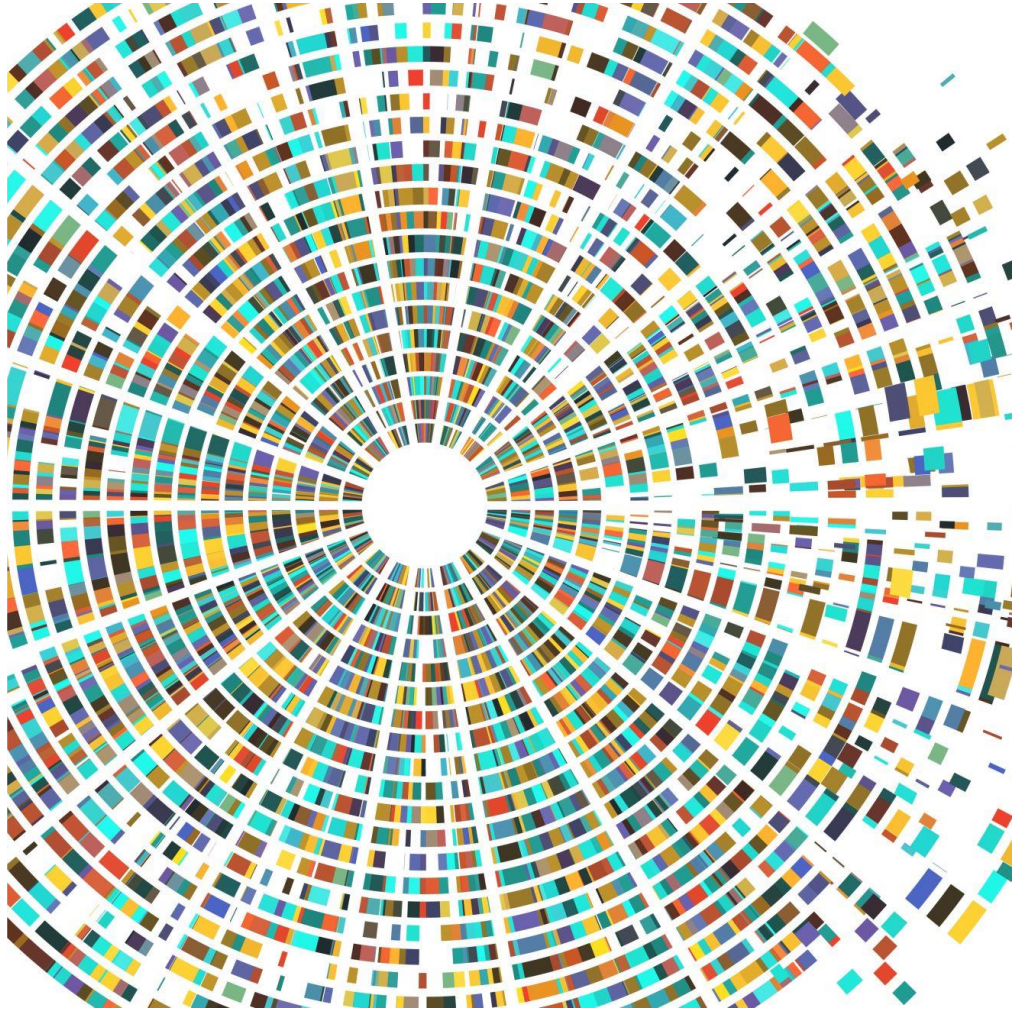

Suomen ACC ry 3.2.2023/ Tarja Vilppola
Master of Arts in Psychotherapy (Tanska),
sielunhoitoterapeutti (ACC),
seksuaaliterapeutti (Sexpo-säätiö)
Sensorimotorinen psykoterapia 1 ja2
Kätilö-esh, terveydenhoitaja

Suomen ACC ry (Assosiation of Christian Counsellors)

- Suomen ACC kokoaa yhteen kristilliseltä arvopohjalta toimivia terapia- ja sielunhoitotyötä tekeviä henkilöitä ja yhteisöjä.
- Tavoitteena on kehittää ja edistää eettisesti ja ammatillisesti vastuullista kristillistä terapiaa ja terapeuttista sielunhoitoa; tähän pyritään korkeatasoisin koulutuksin ja konferenssein, joissa avainasemassa on psykologisen tiedon ja kristillisen uskon vuoropuhelun ymmärtäminen ja syventäminen, jotta asiakkaat tulisivat terapeuttisissa prosesseissaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti kohdatuksi.
- Kristillinen ihmiskuva näkyy ihmisen kunnioittamisena ja toiminnan eettisyytenä; esimerkki.
- Kaikki toimijat ovat sitoutuneet noudattamaan ACC:n eettisiä periaatteita.
- ACC:n hyväksymät terapeutit ja koulutukset ovat lisäksi sitoutuneet noudattamaan ykstiyiskohtaisempaa ACC:n eettistä ohjeistusta.
- Eettinen toimikunta laatii ottaa kantaa eettiseen pohdintaan, ohjeita ja suosituksia, osallistuu mahdollisten ristiriitatilanteiden selvittelyyn.

ACC:n eettisen ohjeistuksen ensimmäinen kohta:

Asiakaslähtöisyys

Terapeuttinen ja/tai sielunhoidollinen työskentely alkaa asiakkaan aloitteesta. Auttaja ja asiakas sopivat yhdessä työskentelyn ehdoista. Terapian tavoitteiden lähtökohtana on asiakkaan terapiaa koskeva toive. Asiakkaan itsemääräämisoikeuteen ja vapaaseen tahtoon kuuluu oikeus määritellä oman kehittymisensä ja muuttumisensa kohteet itse. Tämä on keskeinen tapa, jolla asiakasta suojellaan siltä, että terapeutti yrittäisi muuttaa asiakasta terapeutin arvojen suuntaan.

Kansalaisaloite pyrkii kriminalisoimaan tietyn hoidon tavoitteen

- Kansalaisaloitteen ehdotuksen tavoitteena on **pyrkimys kriminalisoida tietty hoidon tavoite** (joka ei toteutuessaan tuottaisi rikollista toimintaa).
- **Suomen lainsäädäntö ei pyri vaikuttamaan hoitojen sisältöihin ja tavoitteisiin**. Jos kansalaisaloitteen tavoitteena oleva lakialoite toteutettaisiin, tulisi arvioida kaikkien muidenkin hoitojen sisällöt ja pohtia niihin liittyvien lakien laatimista.

  Vrt. urheilupsykologia, joka tukee jatkuvaan suoritusten parantamiseen, vaikkakin samalla saattaa synnyttää uupumusta, itsetuntovaurioita ja vakaviakin terveysongelmia.
- Sisältöalueiden määrittelemisen sijasta on oleellisen tärkeää, että hoitoa/terapiaa ei tehdä asiakkaan tavoitteiden vastaisesti, manipuloiden tai painostaen. Tähän Suomessa vaikutetaankin jo lainsäädännöllä ja ammattieettisellä työskentelyllä.

Kriminalisoinnin kohteen määrittely

- **Jos** ylipäätään olisi järkevää kriminalisoida tiettyjä hoidon tavoitteita, **kriminalisoinnin kohde tulisi määritellä kansalaisaloitetta tarkemmin.**
- Vrt kansalaisaloitteessa käytetyn eheytyskäsitteen epämääräisyys;

  converting (käännyttäminen) ><integration (eheytyminen)

Kansalaisaloitteen tekijät eivät kirjoita johdonmukaisesti samasta asiasta kirjoittaessaan eheytyshoidoista ja viitatessaan converting-tutkimukseen. (vrt. ACC:n termisekaannus kansalaisaloite/lakialoite).

Suomen ACC:n kanta on, että käännyttämisen ei missään muodossa tulekaan kuulua terapeuttiseen hoitoon.

- Käsitteet ovat merkityksellisiä, koska sanoilla luodaan todellisuutta: esimerkki

Sateenkaarisanastosta ja sen haasteista

- **Kieli ja käsitykset ovat ajassa alati muuttuvia ja sanastojakin on useita.** Jokaisen ihmisen kokemus itsestään ja identiteetistään on ainutlaatuinen, eivätkä termit varmasti koskaan tavoita tätä hienosyistä monimuotoisuutta. Jokaisella ihmisellä on oikeus itse määritellä oma seksuaalinen suuntautumisensa ja sukupuoli-identiteettinsä tai olla määrittelemättä niitä.
- Sateenkaarisanastoa päivitetään vuosittain asiantuntija-arvioiden perusteella. Sateenkaariaiheista kirjoittaville ihmisille on tarjolla **opas** Medialle-sivulla.

Sateenkaarisanasto suomeksi Seta ry:n verkkosivuilla

Lakialoitteen perustuminen arvoihin…

- Jos ylipäätään olisi järkevää kriminalisoida tiettyjä hoidon tavoitteita, pitäisi päättää, **mistä arvopohjasta käsin kriminalisoinnin kohteet valittaisiin**.
- **Kansalaisaloitteen tekijät ovat valinneet kriminalisointiehdotuksensa omien arvojensa mukaisesti**: esimerkiksi sukupuolen muuttamiseen alkuperäisen biologisen sukupuolen vastaiseksi tähtäävä tulisi sallia. Sen sijaan terapeuttinen hoito, jossa asiakkaan toivomuksesta tuettaisiin asiakkaan pyrkimystä tutkia sukupuolikokemustaan rauhassa turvallisessa terapiasuhteessa, jotta hän voisi itse rauhassa ajan kanssa päättää, kuinka laajoja ja invasiivisia hoitoja hän todella haluaa, tehtäisiin kyseenalaiseksi tai jopa kiellettäisiin.

...Lakialoitteen perustuminen arvoihin jatkuu..

- **ACC:n näkemys on, että jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus tarkastella kaikkea elämäänsä liittyvää, myös seksuaali- ja sukupuoleensa liittyviä kokemuksiaan, omien arvojensa mukaisesti ja arvojensa mukaisessa kontekstissa.**
- **Hankalimmillaan kansalaisaloitteen toivoma lainsäädäntö niputtaisi** yhteen kaiken asiakkaan omasta aloitteesta nousevan **seksuaali- ja sukupuoli -identiteettiinsä liittyvän pohdinnan lainvastaiseksi toiminnaksi.**
- Jokaisella ihmisellä tulee olla tämä oikeus arvojensa mukaiseen kaikkeen elämäänsä liittyvään monipuoliseen tarkasteluun sekä uskonnonvapauteen (koskee yhtä lailla mm. ateistia, agnostikkoa, muslimia kuin kristittyäkin asiakasta).
- Näin yksityiskohtaista julkisesti hyväksyttävää **arvojen rajaamista hyväksyttyihin ja ei-hyväksyttyihin arvoihin ei yhteiskunnassamme ole aiemmin toteutettu** vaan on pyritty ajattelun ja arvojen vapauteen

...Lakialoitteen perustuminen arvoihin jatkuu..

- ACC katsoo, että asiakkaan **itsemääräämisoikeuteen** kuuluu oikeus määritellä omat kehittymisen ja muuttumisensa tavoitteet itse.
- ACC pitää **kestämättömänä** kansalaisaloitteesta kumpuavaa pyrkimystä, **että lainsäädännöllä rajattaisiin sitä, millaista muutosta ihminen voi tavoitella** (kun ei ole kyse rikollisesta käyttäytymisestä).
- **Esimerkiksi sukupuolidysforiaa kokevalla asiakkaalla tulee olla oikeus tutkia kokemusmaailmaansa kontekstissa, jossa auttajan oma agenda ei ohjaa hänen toimintaansa** - **erityisen tärkeää 1.2. 2023 hyväksytyn translain myötä**.
- Suomen ACC:n eettisten ohjeistuksen mukaan jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja hänellä **tulee olla omistajuus omiin asioihinsa – ihmisen identiteettiin liittyvät asiat eivät koskaan voi olla toisen ihmisen, esim. auttajan tai terapeutin, mielipideasioita**.
- Kaikkinainen manipulointi ja vallankäyttö terapeuttisessa / muussa auttamiskontekstissa on sopimatonta eli Suomen ACC:n eettisen ohjeistuksen vastaista.

Asiakkaat voisivat kokea muutostoiveensa lainvastaisina

- Jos säädettäisiin kansalaisaloitteen ehdotuksen mukainen laki, joka kieltää tietyissä muutostoiveissa auttamisen, **asiakkaat saattaisivat kokea esimerkiksi seksuaali- tai sukupuoli-identiteettiinsä liittyvän pohdinnan tai mahdollisen muutostoiveensa kielletyiksi tai jopa rikollisiksi** (esim. bi-seksuaaliksi kokevan asiakkaan toive pysytellä uskollisena puolisolleen ja toteuttaa seksuaalisuuttaan omassa parisuhteessaan). **Turvattomuus** vaikeuttaisi/mahdollisesti pitkittäisi terapiaan hakeutumista ja asioiden kohtaamista – toisaalta "**kielletty puheenaihe" saattaisi aiheuttaa edellä mainittujen teemojen pois lohkomista** eikä ihminen näin ollen voisi tulla kokonaan kohdatuksi terapiassaan. (esimerkki)
- Tärkeänä ryhmänä ovat myös **kasvuvaiheessa olevat nuoret**; **heillä tulee olla mahdollisuus pohtia avoimesti seksuaali- ja sukupuoli-identiteettiinsä liittyviä kysymyksiä**, esimerkiksi ketä tai keitä kohtaan he tuntevat seksuaalista vetoa ja/tai romanttisia tunteita vai tuntevatko seksuaalista veto lainkaan ilman, että teemasta puhuminen tulkittaisiin kielletyksi.

Asiakkaat voisivat kokea muutostoiveensa lainvastaisina

- ACC:n näkemys on, että **terapiasuhteen tulee luoda asiakkaalle turvallinen tila**, jossa hän voi **turvallisesti ja sensuroimatta pohtia kaikkea itselleen merkityksellistä mielensä sisältöä omassa aikataulussaan ilman**, että terapeutti määrittelee teemojen oikeellisuutta tai luvallisuutta.
- Eettisesti toimiva terapeutti ei suhtaudu mihinkään asiakkaansa elämässä omien mielipiteittensä pohjalta.

Asiakkaat eivät olisi yhdenvertaisia lain edessä

Suomen ACC pitää tärkeänä, että ihmiset ovat tasa-arvoisia lain edessä;

- Suomi on sitoutunut noudattamaan **EU:n ihmisoikeuslainsäädäntöä**, jonka mukaan jokaisella ihmisellä oikeus fyysiseen ja psyykkiseen koskemattomuuteen mm. seksuaalielämän, sukupuoli-identiteetin ja seksuaalisen suuntautumisen suhteen.
- **Suomen perustuslaki;** ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.
- **Kansainväliset seksuaalioikeudet**; Seksuaalioikeudet ovat kaikkien ihmisten ihmisoikeuksia. Jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus ilmaista ja toteuttaa omaa seksuaalisuuttaan vapaaehtoisesti valintansa mukaan, kunhan se ei loukkaa toisen ihmisen integriteettiä, oikeuksia, ihmisarvoa tai koskemattomuutta. Em. Sisältää myös oikeuden pidättäytyä seksuaalisuutensa tai sukupuolisuutensa ilmaisemisesta.
- Seksuaalinen tasa-arvo koskee jokaista ihmistä – seksuaalisuuteen liittyvät asiat ovat aina asiakkaan omaa aluetta; terapeutti kunnioittaa asiakkaansa kokemusta ja hänen suhtautumistaan omaan elämäänsä ja intiimiyteensä. Tämän tulee olla myös jokaisen ihmisen laillinen oikeus.

Lopuksi

- Suomen ACC korostaa, että terapiasuhteen lähtökohtana on asiakkaan tarve.

Asiakaslähtöisyys

Terapeuttinen ja/tai sielunhoidollinen työskentely alkaa asiakkaan aloitteesta. Auttaja ja asiakas sopivat yhdessä työskentelyn ehdoista. Terapian tavoitteiden lähtökohtana on asiakkaan terapiaa koskeva toive. Asiakkaan itsemääräämisoikeuteen ja vapaaseen tahtoon kuuluu oikeus määritellä oman kehittymisensä ja muuttumisensa kohteet itse. Tämä on keskeinen tapa, jolla asiakasta suojellaan siltä, että terapeutti yrittäisi muuttaa asiakasta terapeutin arvojen suuntaan.

(Suomen ACC:n eettinen ohjeistus)

Kiitos!

- Suomen ACC kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa kuulemismahdollisuudestaan.